

ภาวะลิ้นติดของทารก ปัญหาสำคัญในการดูดนมแม่

อาจารย์ ดร.คณิสส์ เสงี่ยมสุนทร

ภาควิชาชีวเคมี คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เมื่อทารกน้อยลืมตาขึ้นมาดูโลกแล้ว นมแม่นับว่าเป็นอาหารที่สำคัญต่อทารกเพราะอุดมไปด้วยคุณประโยชน์นานับประการ เนื่องจากนมแม่มีสารอาหารครบถ้วนทางด้านโภชนาการและช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันการให้ทารกได้รับนมแม่เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 6 เดือน นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างความแข็งแรงของทารกแล้ว ช่วงเวลาให้นมยังถือว่าเป็นช่วงเวลาที่มีความสุขของลูกน้อยที่ได้รับไออุ่นจากอ้อมอกของแม่ อย่างไรก็ตามมีทารกจำนวนไม่น้อยประสบปัญหาไม่สามารถดูดนมแม่เหมือนกับทารกทั่วไปเนื่องจากประสบปัญหาจาก“ภาวะลิ้นติด” เพื่อให้คุณแม่มือใหม่มีความเข้าใจกับความผิดปกติดังกล่าว ผู้เขียนขออธิบายรายละเอียดของความผิดปกติดังต่อไปนี้

ภาพประกอบจาก: <https://www.breastfeedingbasics.com/wp-content/uploads/2011/08/BFB-Tongue-Tie-III.jpg>

ภาวะลิ้นติดในทารกคืออะไร?

ภาวะลิ้นติดในทารก (tongue tie) เกิดจากการยึดตัวของพังผืดใต้ลิ้นมีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษว่า lingual frenulum โดยทารกที่มีภาวะลิ้นติดเกิดจากมีพังผืดชนิดนี้มากกว่าปกติ ข้อมูลทางสถิติของการศึกษาผู้ป่วยเด็กในโรงพยาบาลศิริราชและโรงพยาบาลรามาธิบดีพบว่าทารกแรกเกิดมีพังผืดใต้ลิ้นสูงถึง 16%

พังผืดใต้ลิ้นคืออะไร?

เนื้อเยื่อพังผืดใต้ลิ้นคือเยื่อบาง ๆ บริเวณโคนลิ้นเป็นเส้นเยื่อปกติที่พบได้ในทารกทุกราย แต่ในทารกที่มีภาวะลิ้นติดจะมีพังผืดมากกว่าปกติ บางรายอาจปกคลุมมาถึงบริเวณปลายลิ้นทำให้เกิดปัญหาการขยับปลายลิ้นหรือการเคลื่อนไหวของลิ้นไม่ดี เป็นที่ทราบกันว่าลิ้นมีหน้าที่สำคัญสำหรับทารกอยู่หลาย

ประการโดยเฉพาะหน้าที่ในการช่วยดูดนมจากเต้านมของมารดา ขั้นตอนการดูดนม ทารกจะแลบลิ้น เล็กน้อยไปที่ฐานหุ้มริมฝีปากของทารกและปลายลิ้นจะทำให้เกิดแรงดูดแบบสุญญากาศและลิ้นทำหน้าที่ สำคัญในการรูดน้ำนมเข้าช่องปากดังนั้นหากทารกมีพังผืดใต้ลิ้นมากเกินไปจะทำให้ปลายลิ้นของทารกขยับ ออกมาได้ยากกว่าปกติและไม่สามาถทำงานประสานงานกับริมฝีปากได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาในการดูดนมแม่ ทารกที่มีภาวะลิ้นติดบางรายอาจปรับตัวโดยใช้เหงือกในการช่วยดูดนม ซึ่งลักษณะทางกายวิภาคของเหงือก จะแข็งแรงกว่าลิ้นทำให้แม่เกิดอาการเจ็บปวดจากภาวะหุ้มแตกและเป็นอุปสรรคต่อการให้นมทารก

พังผืดใต้ลิ้นเกิดขึ้นมาได้อย่างไร?

ภาวะที่ทารกมีพังผืดใต้ลิ้นเป็นภาวะที่เกิดมาโดยกำเนิด โดยปกติไม่จำเป็นต้องทำการรักษา แต่ ถ้าหากทารกแรกเกิดมีพังผืดใต้ลิ้นในบริเวณปลายลิ้นมากจนไม่สามารถขยับปลายลิ้นหรือเคลื่อนไหวลิ้นได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสพปัญหาในการดูดนมแม่ แพทย์วินิจฉัยว่าทารกกลุ่มนี้มีความจำเป็นต้องได้รับการรักษา

คุณแม่มีมือใหม่จะสังเกตภาวะลิ้นติดในลูกน้อยได้อย่างไร?

คุณแม่ควรมีความใส่ใจในลูกน้อยแรกเกิด หากพบว่าทารกดูดนมแม่ไม่ดีพอควร สามารถสังเกต อาการทารกดังต่อไปนี้ ทารกกับหุ้มไม่ติด มีแรงดูดสุญญากาศเบา ดูดนมไม่เป็นจังหวะ ดูดนมบ่อย น้ำหนักตัวไม่ขึ้นตามเกณฑ์ปกติ มีอาการตัวเหลือง ส่วนอาการที่คุณแม่มีมือใหม่จะสังเกตได้อย่างชัดเจนคือ การเจ็บขณะที่ทารกดูดนมทั้งที่พิน้ำนมของทารกยังไม่ขึ้น อาจมีอาการหุ้มแตกเป็นแผลและส่งผลต่อ ภาวะเต้านมอักเสบได้

ภาวะทารกลิ้นติดควรเข้ารับการรักษาหรือไม่?

ในยุคหลายสิบปีที่ผ่านมา คุณแม่มีมือใหม่ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นัก และ เมื่อพบว่าทารกไม่ค่อยดูดนม อาจคิดว่าตนเองมีน้ำมน้อยไม่พอเลี้ยงทารกหรืออาจคิดว่าทารกไม่แข็งแรง พอที่จะดูดนม คุณแม่อาจแก้ไขโดยการเลี้ยงทารกด้วยนมขวดหรือนมวัวแทน แต่ในปีปัจจุบันมีการส่งเสริมให้ เลี้ยงทารกด้วยนมแม่มากขึ้น เนื่องจากการยืนยันทางการแพทย์ถึงคุณประโยชน์ของนมมารดา คุณแม่ยุค ใหม่มีการปรับตัว บัมนมเก็บสะสมแช่แข็งไว้เพื่อจะเลี้ยงลูกด้วยน้ำนมตนเองให้นานที่สุดเท่าที่ทำได้ จาก สาเหตุดังกล่าวนี้ทำให้คุณแม่ยุคใหม่ตื่นตัวกับความผิดปกติในการดูดนมของทารกกันมากขึ้น โดยแท้จริง แล้วภาวะพังผืดใต้ลิ้นอาจไม่ต้องมาเข้ารับการรักษาเพราะทารกยังสามารถดูดนมจากขวดที่ปั๊มาจากนม แม่ได้ แต่อาจจะขาดไอรักจากอ้อมอกแม่ในช่วงเวลาให้นม

ภาวะทารกลิ้นติดมีการรักษาอย่างไร?

หากทารกมีพังผืดมากและปกคลุมมาถึงบริเวณปลายลิ้นอาจต้องเข้ารับการรักษาด้วยวิธีผ่าตัด ใน อดีตการผ่าตัดในทารกจำเป็นต้องให้ยาสลบ ซึ่งสร้างความวิตกกังวลให้คุณพ่อคุณแม่ทารกอย่างมากแม้ว่า จะทีมแพทย์จะเฝ้าระวังความปลอดภัยของทารกอย่างดีก็ตาม แต่ก็อาจเกิดความเสียหายแทรกซ้อนจาก การดมยาสลบ นอกจากนั้นต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลอย่างน้อย 1-2 วัน ปัจจุบันทางการแพทย์มี

ความก้าวหน้ามากขึ้น สามารถใช้ยาเฉพาะที่แทนการดมยาสลบและทารกสามารถกลับบ้านได้หลังจากการผ่าตัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว

แม้ว่าภาวะล้นติดในทารกอาจไม่ใช่ภาวะที่ร้ายแรงต่อทารกน้อย แต่ในมุมมองของผู้เป็นพ่อแม่ แม้ยุ่งกััดเพียงตัวเดียวหรือตุ่มแผลเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นในทารกย่อมสร้างความวิตกกังวลมิใช่น้อย ภาวะล้นติดอาจมีส่วนในการบั่นทอนพัฒนาการของลูกได้ หากคุณพ่อคุณแม่มีมือใหม่ยังขาดความเข้าใจกับภาวะนี้เนื่องจากอาจส่งผลต่ออาหารที่ทารกควรได้รับ พ่อแม่ควรสังเกตการดูดนมของลูกน้อยและถ้าพบปัญหการดูดนมควรพิจารณาให้นมแม่จากขวดนมหรือมาพบแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัยภาวะล้นติดเพื่อเข้ารับการรักษาได้ทัน่วงที่ครับ สุดท้ายนี้ผู้เขียนหวังว่าเนื้อหาสาระของบทความนี้จะให้ความรู้กับผู้สนใจและเช่นเดิมครับ พบกันใหม่ในบทความเพื่อแม่และทารกน้อยอีกครั้งในคราวหน้า "สวัสดิ์ครับ"

เอกสารอ้างอิง

1. <http://www.breastfeedingthai.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=345949>
2. <http://tonguetie.net/breastfeeding/>
3. ภาวะล้นติดกับการดูดนมมารดา นพ.มงคล เลหาเพ็ญแสง 99 ปี ศัลยศาสตร์ศิริราช "สุขภาพน่ารู้สู่ประชาชน" 2559